

GLEDALIŠKI LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1941-42

DRAMA

18

G. FORZANO:
POROČNO DARILO

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI
1941-XIX./42-XX. DRAMA Štev. 18

G. FORZANO:

POROČNO DARILO

PREMIERA 21. MAJA 1942-XX

G. Forzano:

„Poročno darilo“

Avtor komedije »Poročno darilo« je za naše gledališče popolnoma novo ime. To pa nikakor ne pove, da je novinec na tem polju. Giovacchino Forzano je ime, ki ima v Italiji in tudi izven nje dober cvenk. Saj ni čuda! Pred menoj leži seznam njegovih dramskih del — štiriindvajset jih je navedenih — pa to še niso vsa. Forzano je znan predvsem kot pisec historičnih iger.

Od posebno znanih imenujemo igre: »Ginevra degli Almieri«, »Napoleone e le donne«, »Jack Broder«, »I fiordalisi d'oro«, »Madame Rolland«, »Danton« in »Il conte di Bréhard«. Poslednja štiri dela imajo snov iz francoske revolucije. — Forzano ni znan samo po svojih delih, temveč tudi po tem, da je intimen sodelavec Duceja, ki je napisal dramo z Napoleonskim sujetom »I cento giorni«, pri kateri je sodeloval kot svetovalec in mentor. Imenovana zgodovinska drama je bila igrana z uspehom v Burgtheatru na Du-

naju in v drugih evropskih gledaliških centrih. — Poslednje njegovo dramsko delo je tudi vzeto iz francoske zgodovine in se imenuje »Campo di Maggio«.

* * *

»Il dono del mattino« — „Poročno darilo“ — imenuje avtor sam »una piccola commedia« — majhno komedijo —. Morda naš naslov »Poročno darilo« ne odgovarja povsem originalu — in ima Pleteršnik celò slovensko besedo »jutrna« za ta pojem. V teku dogodkov pa se naslov opraviči in postane razumljiv in dostopen slehernemu.

* * *

Una piccola commedia! Da, prav res, to je v pravem pomenu besede — majhna komedija, lahka, gracilna, ki ne stavi prav nobenih zahtev na dvoje igralcev. — In zato je ta »piccola commedia« velika komedija za dvojico. — Ker vse skupaj je prav za prav samo velik dialog... Za kaj gre v tej zadevi? Mlado, zalo, inteligentno a ubogo dekle študira kemijo... Starši ji umro in prekiniti mora študije, predsedlati mora na farmacijo, da si bo potom službe lahko pridobila sredstev za nadaljevanje študij. Tako pride lepo, prikupno dekle kot apotekarica v majhen kraj — v lekarno... Tam se zagledajo vanjo vsi: župan, učitelj, davkar — z eno besedo nova pojava fascinira v kraju vso rodoljubarsko bratovščino — vsi jo nadlegujejo več ali manj vsiljivo — vsi ji ponujajo usluge za ceno njene mladosti, lepote in predvsem — za ceno njene dekliske časti. — Pa pravi dekle, ki je mlado in energično: presneto, tako ne pojde dalje! In čez mesec dni izpremeni službo in se naseli v drugem kraju, ki je sicer na las podoben prvemu. A dekle ima izkušnje. Ona ve, da se ne sme pojaviti kot mlado dekle, ona ve, da ne sme biti lepo dekle. Zato si omisli že pred prihodom in nastopom v novo službo dolge sive halje, čepico, ki ji zakriva kodre, temna očala, ki krijejo oči in pa kot višek, omisli si temeljito bradavico, katero si prilepi

na brado... To grdo, nezanimivo dekle nastopi službo v novem kraju...

* * *

Tu zastavi Forzano pero za svojo »piccolo commedio«. Zvečer okrog desete ure jo prične in okrog šestih zjutraj jo konča s poročnim darilom, z »jutrnjo«... »Jutrna«, to pa je ono darilo, ki ga je poklonil Langobard svoji ženi po prvi poročni noči, ko je ugotovil, našel in spoznal čistost in neomadeževanost svojega dekleta — žene.

Rekel sem že: dvoje vlog je v tej komediji. On in Ona. Slučaj ju privede skupaj in mesečina in mandolina in ono, kar se imenuje »ljubezen na prvi pogled«. Carlo de Flaviis se imenuje junak in zanimivo je, da uporablja avtor Forzano to ime, ki je tudi ime dveh tovarišev dramatikov, katerih eden je celo Carlo. — Med meditacijami o literaturi slišimo celo kritiko o romanih in o avtorjih in zanimivo bi bilo ugotoviti pravo vez med to kritiko in slučajnostjo imena Flaviis.

Poleg teh dveh ima še celo vrsto lokalnih tipov, ki so kot pri nas prežeti od lokalnega patriotizma, zaljubljenosti v samega sebe in pa od borniranosti, ki je večna in neiztrebljiva.

Tri osebe moram pa le izbrati in jih predstaviti posebej. Predvsem lastnica lekarne gospa Arsilija. Vdova, preperela od glupe vsakdanjosti in obsedena od bolestne radovednosti. K tem lastnostim pribijmo še lakomnost in pohlep, pa imamo najkrasnejši lik razorožene Megere.

Potem sta še dva. Dvojčka, kajti eden brez drugega ni mogoč. Celota sta le, če sta skupaj, če agirata v isti sapi. To sta Arsilijin brat in Cavaliere Castelli, mestni davkar v pokoju. Morda Forzano ni imel tega v mislih in v načrtu, vendar nastopata kot ona antična, stokrat upodobljena starca, ki špegata za lepo Suzano, ko se baš koplje. Stara platna mi prihajajo pred oči — tam zadaj za grmom čepita dva bradata dedca in Suzanica si slači srajčko... Taka je ta reč! Ta dva dečka je vzel Forzano morda nekote s teh starih

platen — kajti tudi ta dva stikata, iščeta in pregledujeta — bogme, celo nad spalno srajčko se skopljeta. Seveda — vse je snažno, vse je lepo moralno — vse je lepo za grmom.

* * *

S tem novim avtorjem in njegovim delom se nam prikazujejo vedno bolj jasno smernice sodobne italijanske dramske tvorbe. Rekel bi, da jo lahko imenujemo: prikazovanje življenja brez problemov, sproščenje muk in težav — in oder naj pri tem sodeluje. Così è la vita — tako je življenje. Mi se ne vprašujemo, če je tako — osvobodimo se peze in skrbi — za to naj poskrbi oder, igralci, avtor in režiser.

Ost:

F1. Lipah:

Dobitek v loteriji

Me že spet sreča oni dan pred Nunami moj prijatelj Nace Kapelj, me prav pisano pogleda in pravi:

»Današnje globoko in poučno premišljevanje hočemo posvetiti eni izmed tistih besed, ki jo vsak rad sliši: to ni beseda mladost, sreča — ljubezen, ne, to je beseda glavni dobitek! To je tisti dobitek, za katerega vsakdo misli, da ga bo dobil, še tisti, ki srečke sploh ni kupil, v resnici ga pa nihče ne dobi, razen na javnih ljudskih loterijah. Gotovo pa je, da se za nikogar ne izve, če ga je res dobil. Taka stvar se bolj prikriva in taji kot kaka tajna bolezen. Dobitnik pa tudi nima več nobene mirne ure in to še preden so ga izvohali sorodniki in drugi taki sumljivi prijatelji. Revež si beli glavo, kam bi s tolikim denarjem naenkrat. Eno pa je pribito, da še noben glavni dobitnik ni dal denarja tja, kjer bi bil najbolj potreben. Ali pa je vtaknil denar tja, kjer ni bil varen. O tem pravi naš stari pregovor: »Ta pa zapravlja — kot da je v loteriji zadel.« Vidimo

tedaj, kako hitro postanemo modri in bistroumni pri tej priči, kadar začnemo opravljati tiste, ki imajo kaj pod padcem. Zanimivo je, da na primer uradnik vse leto ne premišljuje toliko o denarju kot takrat, ko hoče kam na počitnice. Še bolj znano pa je, da takrat vsi denarni zavodi kredite odpovedo in si mislijo: »Kako neki to, da se boš hodil ti z izposojenim denarjem na morje past — jaz moram pa vso to mestno vročino v zatohli pisarni prežejati. Nak, ne boš hodil na morje se mastit s finimi ribicami in gostim vinom. Na Ljubljani je zate prav tako dobro; pa jo malo osoli, da bo dobila morski okus, vzemi s sabo škatljico sardin in steklenico črnega vina, pa boš na morju. In Ljubljana ima še to prednost, da se hodiš vanjo kopat vse leto, tudi o Božiču, morje pa prenaša kopalce samo med sezono.

Po teh glavnih ugotovitvah se vrnimo k loteriji in prijaznemu glavnemu dobitku. Kaj vse se lahko rodi iz glavnega dobitka, bomo videli iz sledečih dveh zgodb, ki sta se obe resnično tudi pripetili. Pred vojno leta 1914. so živeli v nekem velikem mestu trije mladi uradniki, bivši sošolci in sedaj skupno nastavljeni v nekem velikem podjetju. Izbruhne vojna. Vsi so morali na fronto z istim regimentom in ko je končno posijal tudi mir, so se vrnili vsi trije zdravi domov. Spet so bili sprejeti v isto podjetje. Našli so si končno tudi neveste, toda ko se je bližal čas ženitve, je bilo drobiža čim dalje manj, neveste pa so bile bolj lepe kot bogate. Fantom pride na misel državna loterija. Kupijo skupno eno srečko in začno sanjariti o novem stanovanju, lepem pohištvu in zakonski sreči. Ko pride dan vlečenja, si zamislita dva izmed njih šalo, ki je imela hude posledice. V tiskarni, kjer so tiskali listo dobitkov, sta imela prijatelja: nagovorita ga, da je postavil za šalo na eno listo njihovo številko, ki naj bi zadela glavni dobiček, milijon. Hitita veselo v podjetje, pokažeta tretjemu tovarišu črno na belem, da so zadeli milijon. Oni prebledi in odhiti naravnost k ravnatelju: »Prosim za dva dni dopusta.« Dobil ga je in odhitel v mesto naročat pohištvo, opremo itd. Čez dva dni se vrne v podjetje ves izpremenjen, drugače se je smejal kot prej, drugače govoril in se vedel drugače kot prej. Tovarišema je bilo končno šale zadosti in mu rečeta: »Saj ni res, da smo zadeli. Pošalila sva se s teboj in dala listo ponarediti. Vidiš, tale je prava in na njej ni naše številke.« On ju pogleda z nasmeškom in pravi:

»Ne, ne, je že dobro. Zdaj se šalita: tale lista je ponarejena, saj se ji kar vidi.« Zdaj je zgodbe konec: bolj ko sta mu dopovedovala, bolj je verjel, da so zadeli. Nesrečni fant je moral končno v bolnišnico, kjer so ga z uspehom zdravili. Čez leto dni so se vsi trije poročili, bolj na to suho, toda dobili so pametne in lepe, zveste žene — ki so vredne več kot sami glavni dobitki.

* * *

Zdaj pa druga, ki ni tako žalostna, vendar pa nič manj poučna. Pred vojno so potovke kar po hišah prodajale srečke državne loterije. To je bila navada v marsikateri državi, toda ne v Avstriji. In tako pride nekega dne jezična potovka k neki znani pometarici v predmestju velikega mesta in ji za božjo voljo vsili, da je za žuljave prihranke kupila srečko. Mine kakega pol leta, kar potrka na vratih pometarice potovka s šopkom v roki: »Čestitam ti, draga prijateljica!« Pometarica pogleda skozi okno in jo vpraša: »Od kdaj se pa ti z avtomobilom voziš?« Ta ji odgovori: »Nisem mogla strpeti, samo da bom prej pri tebi: zadela si glavni dobiček, milijon. Kje imaš srečko, da ga greva dvignit v banko?« Pometarici pri teh besedah pade šopek iz rok, sesede se in reče: »O, vsi svetniki, pomagajte mi! Sem mislila, da ne bo nič iz tega, strgala sem v jezi srečko in jo vrgla v smeti!« Potovka se razjezi: »Avša, avšasta, kdo bo pa zdaj šoferja plačal? In kje so tiste smeti?« Uboga pometarica je komaj odgovorila: »To je bilo pred mesecem dni. Na mestnem smetišču so!« Potovka leti na cesto, kjer je bil med njo in šoferjem tale kratek razgovor: »Gospod šofer, saj me poznate, bom že jutri plačala.« — »Poznam, še predobro, se bomo že na policiji pomenili. V banko se ne peljete, kot ste rekli.« — »V kašno banko, gospod šofer, zdaj gremo na smetišče, ne pa v banko. Na smetišču se vendar ne bom z avtom vozila.« — »Adijo, koš babji, se že vidimo!« — In je oddrdral. Ženski pa na smetišče. Nesreča včasih malo zameži, našli sta vse koščke raztrgane srečke. Sosede so že zvedele za novico in ko je šla potovka s srečko v banko, so prišle sosedo k pometarici in se delale kot da nič ne vedo. Prva ji ponudi zavitek: »Nate so-

seda, malo šunke sem vam prinesla, včasih ste pravili, kako si je
 želite!« Pometarica ji odgovori: »Šunke pa res ne jem.« Dobro je
 namreč pogruntala, zakaj so blage ženske prišle. »Nö, če že šunke
 ne jeste, saj je košček sira tudi zraven, je pa že tako rumen in ma-
 sten,« pravi prva. Pometarica odgovori žalostno: »Tudi sira ne jem.«
 »Prav imate,« poseže vmes druga sosedka, »kaj bi človek mislil samo
 na jed. Draga moja, prinesla sem vam tale kos satina, lep vzorec
 in še moderen je; nate, kar vzemite ga, to bo bluza, da je boste
 veseli.« Pometarica reče: »Kaj bo to živo blago zame, staro vdovo,
 to je za mlada dekleta.« Sosedka pa brž: »Kaj mladost, mladost tudi
 ni vse. Kar vzemite, za god vam dam, ker zadnjič nisem utegnila,
 mož se mi je napil in zob me je boel.« Ko je ravno začela tretja
 sosedka z gospodarskim razlaganjem, češ da denar nima sigurne bo-
 dočnosti, da so bolj zanesljiva zemljišča in hiše, da ona ve za prav
 poceni stavbišča, in da ne mara nič zraven zaslužiti, plane v sobo
 preplašena potovka: »Pod nosom se obrišite vse skupaj, najbolj pa
 ti avša, ki si šla svojo srečko na smetišče zakopat: srečka je strgana
 in nima nobene veljave več. To mi je rekel prokurist v banki!« So-
 sede so pobrale zavitke z mize, nemo odšle in šele iz veže se je za-
 slišalo hihitanje, ostudno in zlobno, kakor večče na Kleku. Ker se
 pa tam, kjer je vsaj malo govora o kakem denarju in o kakem mo-
 gočem zaslužku takoj pojavi advokat, ki prej ugotovi vse, kot naj-
 boljši zdravnik bolezen, se je začel zanimati za zadevo nek mlad,
 toda sposoben jezični doktor. Obrne se na ravnateljstvo loterije v
 prestolnici in dobi odgovor, da je srečka veljavna. Pometarica je
 postala čez noč milijonarka. Sosedo so prišle z darovi, šofer je izjavil
 da jo bo zastonj vozil v banko, le za bencin bo dala, tudi stavbišča
 si je šla ogledat v novi satinasti bluzi itd. Prokurist v banki se pa
 le ni dal ugnati od mladega advokata in je javil ravnateljstvu v
 prestolnici, da srečka ni cela in da ji manjka cel vogel. In res pride
 odgovor od tam, da srečka ni veljavna. Uboga milijonarka je po-
 stala spet pometarica, sosedka je prišla po bluzo in rekla: »Kar nazaj
 mi jo daj, še dobro, da je tudi meni prav, to sva že s šiviljo tako
 uredili!« Mladi odvetnik pa ni odnehal, tako ko ne odneha izkušen
 ribič, če je riba že enkrat prišla. Taka pride rada nazaj in se prav
 gotovo osmodi na trnku. — Da torej srečko fotografirati in poslje

sliko v prestolnico, češ da manjka samo nebistveni beli neposlikani rob na srečki, ne pa ves ogel. Pride kmalu odgovor, da je srečka veljavna in da naj jo advokat s srečno dobitnico prinese v prestolnico v ravnateljstvo loterije, kar se je takoj zgodilo in pometarici je bil izplačan milijon.

Koliko se je od tega oprijelo advokatovih rok, ki so vsi s smolo namazani, tega ni bilo v časopisih. Koliko pa je uboga pometarica pretrpela, ko je bila danes beračica jutri milijonarka, si lahko mislite. Vsak večer je molila k vsem svetnikom, češ, eden bo gotovo pomagal. Končno pa si je mislila tako, kot si mislimo vsi, če hočemo resnico govoriti: »Denar ni vse, prijeten je pa le — posebno, če ga človek ima.«

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavnik:
Oton Zupančič. Urednik: Fr. Lipah. Za upravo: Fr. Lipah. Tiskarna
Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

Il dono del mattino

PICCOLA COMMEDIA IN TRE ATTI DI GIOVACCHINO
FORZANO. — TRADUZIONE DI E. KRALJ.

Regia di: prof. O. S.

Lucia Bianchi	Simčić
Il conte Carlo de Flaviis	Jan
La signora Ersilia	Nablocka
Annibale	Plut
Il maestro elementare	Gale
L'ufficiale postale	Brezigar
Il Cav. Castelli, esatore comunale in riposo	Presetnik
Il dottore	Peček
Il pievano	Bratina
La serva della signora Ersilia	Rakar
Una villeggiante	J. Boltar
Un operaio	Raztresen

L'azione succede nel 1923.

La cassa si apre alle ore 17 **Inizio della rappresentazione alle ore 17**
Fine dello spettacolo alle ore 19.30

Platea:	I. fila	Lit. 15—
	II.-III. „	14—
	IV.-VI. „	12—
	VII.-IX. „	12—
	X.-XI. „	10—
	XII.-XIII. „	8—
Balcone:	I. „	10—
	II. „	8—
Palchi: platea (4 persone)	Lit. 56—	
I. piano	„ 56—	

	balcone „	Lit. 40—
Posti aggiunti nei palchi:		
	platea	10—
	I. piano	10—
	balcone	6—
Galleria I. fila	„	5—
	II.-III. „	6—
Ingresso in galleria	„	1—
Ingresso per gli studenti	„	2—

**I biglietti si vendono alla cassa diurna del Teatro dell'Opera dalle 10.30 alle 12.30 e
alle 17, alle 19, e alla cassa del Teatro drammatico mezz'ora prima dell'inizio dell'rap-
tazioni. Le tasse sono comprese.**

Poročno darilo (Jutrna)

KOMEDIJA V TREH DEJANJIH.

SPISAL GIOVACCHINO FORZANO. — PREVEL E. KRALJ.

Režiser: prof. O. ŠEST

Lucija Bianchi	Simčičeva
Grof Carlo de Flaviis	Jan
Gospa Ersilija	Nablocka
Annibale	Plut
Učitelj	Gale
Poštni oficial	Brezigar
Cav. Castelli, davkar v pokoju	Presetnik
Zdravnik	Peček
Župnik	Bratina
Služkinja pri gospe Ersiliji	Rakarjeva
Letoviščarka	J. Boltarjeva
Delavec , , ,	Raztresen

Dejanje se vrši leta 1923.

Blagajna se odpre ob 17

Začetek ob 17.30

Konec ob 19.30

Parter:	Sedeži I. vrste	Lit.	15'—
	" II.-III. vrste	"	14'—
	" IV.-VI. "	"	12'—
	" VII.-IX. "	"	12'—
	" X.-XI. "	"	10'—
	" XII.-XIII. "	"	8'—
Balkon:	Sedeži I. vrste	"	10'—
	" II. "	"	8'—
Lože v parterju	(4 osebe)	"	56'—
" v I. redu	(4 osebe)	"	56'—

" balkonske (4 osebe)	"	40'—
Dodatni ložni sedeži: v parterju	"	10'—
" v I. redu	"	10'—
" balkonski	"	6'—
Galerija: Sedeži I. vrste	"	6'—
" II. "	"	5'—
" III. "	"	4'—
Galerijsko stojnice	"	1'—
Dijaško "	"	2'—

Vstopnice so v predprodaji pri dnevni blagajni v opernem gledališču od 10.30 do 12.30 in od 17. do 19. ure, in pri blagajni v drami pol ure pred pričetkom predstave. Takse so vračunane.

